

HİKÂYE

«Yaşamı güzelleştiren, insanı hayata bağlayan, öz duygularla zenginleştiren; edebiyattır.»

SUUT KEMAL YETKİN

1960 SONRASI HİKÂYE

Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren hikâyeciliğimizin öncü isimleri Memduh Şevket Esendal, Sait Faik Abasıyanık, Sabahattin Ali, Haldun Taner gibi sanatçılar olmuştur.

Bu sanatçıların açtığı yollar; birçok yazarın yeni ürünleriyle çeşitlenmiş, zenginleşmiş ve hikâye sanatının nitelikli örneklerinin verilmesine zemin hazırlamıştır.

1950'lerden sonra özellikle şekil yönünden yenilikler ve tema çeşitliliği, hikâye dünyamızda büyük gelişmeler oluşturmıştır.

Tema ve şekil yönünden çeşitlenen hikâye türünün gelişiminde Orhan Kemal, Oktay Akbal, Necati Cumalı, Orhan Duru gibi sanatçıların yanında Mustafa Kutlu'nun da önemli bir yeri vardır.

1960 SONRASI HİKÂYE

- Cumhuriyet Dönemi hikâyeciliğinde, özellikle 1960 sonrasında, artık geleneksel anlatımın dışında gelişen bir sanat anlayışı ortaya çıkmıştır.
- Bu dönemde bir yandan **toplumcu gerçekçilik** gelişirken bir yandan da yazarlar, toplumsal sorunların getirdiği tedirginlik ve bunalımları **psikolojik çözümlmelerle** okuyucuya yansıtmışlardır.

1960 SONRASI HİKÂYE

- Bu dönemden sonraki hikâye yazarlarının değişmeyen ortak özellikleri, alışlagelmiş tema ve kurgulardan sıyrılarak yeni arayışlara yönelmeleridir.
- Yeni ifade yolları arayan ve farklı teknikleri eserlerinde kullanmaya çalışan sanatçılar, edebiyatta **modernist** anlayışla ürünlerini vermeye başlamışlardır.

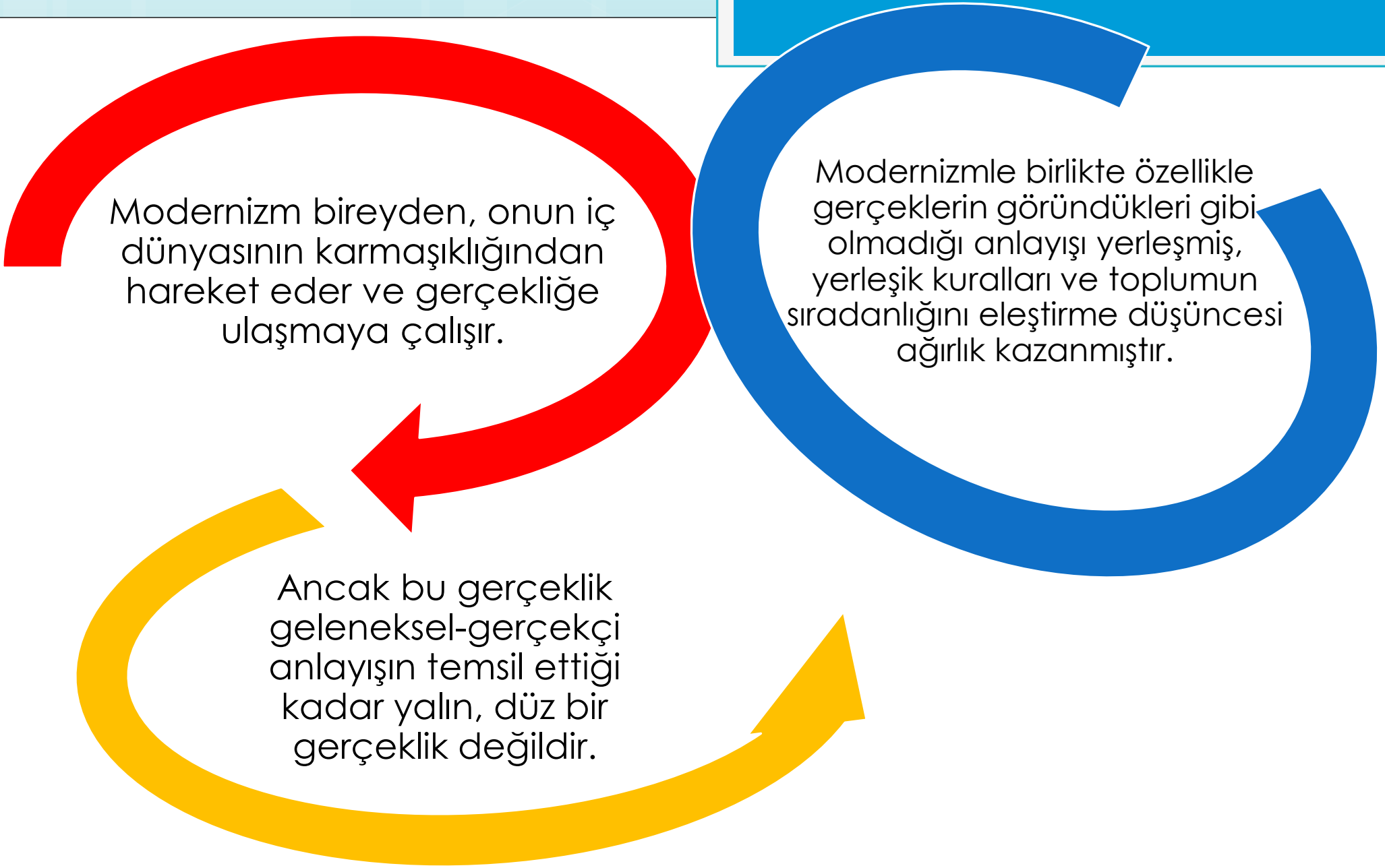
Modernizmi esas alan eserlerde

dil ve anlatımda geleneksel tekniklerin dışına çıkılarak bilinç akışı, iç konuşma, geriye dönüş gibi anlatım tekniklerine yer verilmiştir

Klasik eserlerde

temel alınan olay, karakter, çevre unsurları önemsizleştirilmiş; simge, imge, bakış açısı, ironi, çağırışım önem kazanmıştır.

insanlar, duygu ve düşünceleriyle karmaşık ve çok yönlü bir varlık olarak görülür. Modern yaşamdaki bireyin bunalımı, toplumla çatışması, yalnızlığı, huzursuzluğu, topluma yabancılaşmasının anlatıldığı bu eserlerde sıradan bir zaman akışı kullanılmaz; eserdeki kişi veya kişiler aynı zaman dilimi içinde değişik zaman dilimlerini yaşar.

Modernizm bireyden, onun iç dünyasının karmaşıklığından hareket eder ve gerçekliğe ulaşmaya çalışır.

Modernizmle birlikte özellikle gerçeklerin göründükleri gibi olmadığı anlayışı yerleşmiş, yerleşik kuralları ve toplumun sıradanlığını eleştirme düşüncesi ağırlık kazanmıştır.

Ancak bu gerçeklik geleneksel-gerçekçi anlayışın temsil ettiği kadar yalın, düz bir gerçeklik değildir.

Türk
edebiyatında

Ferit Edgü

Bilge Karasu

Pınar Kür

Nezihe Meriç

Adalet
Ağaoğlu

Orhan
Pamuk

Latife Tekin

Yusuf Atılgan

gibi sanatçıların
eserlerinde
modernizmin izleri
görülür.

Modernizm

Bireyden, onun iç dünyasının karmaşıklığından hareket eder ve gerçekliğe ulaşmaya çalışır.

Ancak bu gerçeklik geleneksel-gerçekçi anlayışın temsil ettiği kadar yalın, düz bir gerçeklik değildir.

Modernizmle birlikte özellikle gerçeklerin göründükleri gibi olmadığı anlayışı yerleşmiş, yerleşik kuralları ve toplumun sıradanlığını eleştirme düşüncesi ağırlık kazanmıştır.

KÜÇÜREK (MİNİMAL) HİKÂYE

Bu hikâyeler; betimlemeye ve çözümlemeye dayanmayan, yalnızca bir anın saptaması olan anlatılardır.

Çok kısa olmalarına rağmen bu hikâyeler yazarının dile hâkimiyetini, kelime dağarcığını, kurgu yeteneğini, duygu ve düşünce dünyasının derinliğini gösteren yoğun anlatımlardır.

Küçürek hikâye uzadıkça okuru uyarıcı, vurucu etkisini yitirir.

• **Küçürek hikâyeler**, az sayıdaki kelimeyle yoğun anlamlar aktarma gücüne sahip olan sanatsal iletişim araçlarıdır.

• Küçürek hikâyenin üç önemli belirleyici özelliği vardır: **Kısalık, yoğunluk ve birlik.**

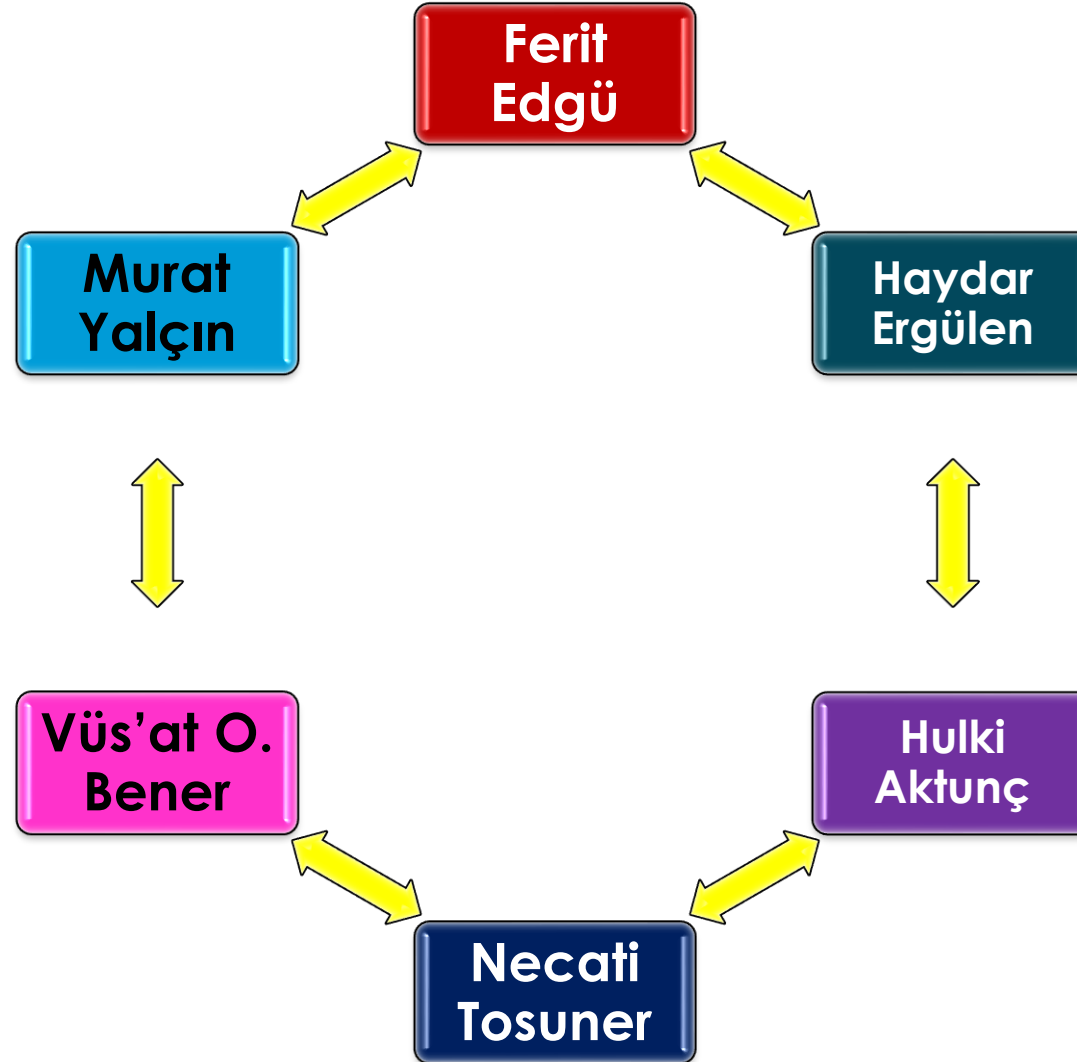
• Bu tür hikâyede anlam yoğunluğu, doku zenginliği ve biçim sıklığı dikkat çeker.

Küçürek hikâyenin
içeriksel ve nesnel
ölçüleri, küçük
boyutlara sahiptir.

Bu nedenle kelime eksiltme, zaman-
mekân ayrıntılarını silme ve bir
durumu minyatürleştirme küçürek
hikâyelerin en çok yararlandığı
anlatı unsurlarıdır.

Yazar, okuyucu üzerinde
sanatsal bir etki yaratmak ve
bu etkiyi artırmak amacıyla
hikâyenin içeriğinin boyutlarını
kasıtlı olarak küçültür.

KÜÇÜREK HİKÂYE TARZINDA ESER VEREN SANATÇILAR

BİR SAATLİK TELÂKİ/ Mustafa Kutlu

- Bu hikâyede yazar; Anadolu'daki köy, kasaba, şehir insanının günlük hayatındaki beklenti ve hayal kırıklıklarını mekân olarak seçtiği tren istasyonunda dile getirmiştir.
- Mustafa Kutlu, *Bir Saatlik Telâki* 'de tren istasyonunda geçen bir saatlik zamanı, lirik bir anlatımla ancak gerçekçi bir bakış açısıyla ve canlı tasvirlerle yansıtmış ayrıca roman, hikâye gibi türlerde kişilerin içinden geçenlerin doğrudan aktarıldığı iç konuşma tekniğinden yararlanmıştır.

BİR SAATLİK TELÂKİ Mustafa Kutlu

Mustafa Kutlu'nun *Bir Saatlik Telâki* adlı eserinin de bulunduğu ilk hikâye kitabı olan *Ortadaki Adam*'da toplumsal değişme, çarpık şehirleşme, göç gibi temalar yer almaktadır. Bu hikâyelerde bireysel ve toplumsal durumlar birbirini doğurarak iç içe geçmiştir.

Mustafa Kutlu, kaleme aldığı hikâyelerinde geçmiş kültüre, İslam'a, tasavvufa, erdeme ve insanın kendi iç dünyasına yer vermiştir. İslami duyarlılık onun hikâyelerinde estetiğe bürünmüştür.

Anlatımı sade ve samimidir. Mustafa Kutlu, eserlerinde kullandığı teknikler ve geliştirdiği hikâye tarzıyla son dönem Türk hikâyeciliğinin önemli isimlerinden biri olmuştur.

DEMİRYOLU HİKÂyecİLERİ-BİR RÜYA

Oğuz Atay, hikâye ve romanlarında gerçekçi bir bakış açısını benimsemiş; eleştirisini çağın gerçeklerine yönelten bir üslup kullanmıştır.

Korkuyu Beklerken adlı kitabından alınan hikâyesinde de yazar; anlatıcının duygu ve düşünce dünyasını, yaşadığı zorlukları iç konuşma tekniği ile vererek dönemin şartlarını eleştirmiştir.

Modernist eğilim taşıyan eserler, toplumla beraber bireyi de önemsemiştir. Bireyin iç dünyasının karmaşıklığından hareketle gerçekliğe ulaşmaya çalışan bu anlayışın izlerini, Oğuz Atay'ın *Demiryolu Hikâyecileri* adlı hikâyesinde de görmek mümkündür.

Yazar, hikâyenin temelinde yer alan üç hikâyeciden biri olan anlatıcının, içinde bulunduğu sıkıntılı ve karmaşık durumdan yola çıkarak dönemin toplumsal şartlarını eleştirel bir bakış açısıyla vermiştir.

KARANFİLSİZ

Hikâye, teknolojik gelişmeler karşısında el sanatlarıyla uğraşanların karşılaştığı zorlukları; modernleşmeyle beraber insanların bu konudaki duyarlılıklarını gitgide kaybetmesini ve el emeğine verdikleri önemin azalmasını ortaya koymuştur.

Adalet Ağaoğlu; toplumun içinde bulunduğu bu durumu, *Karanfilsiz* adlı hikâyesinde süsleme işi yapan zanaatkârın iç dünyasından yola çıkarak ve onu konuşturarak vermeye çalışmıştır.

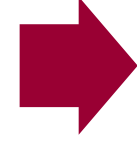
Yazarı önemli hikâyecilerden biri yapan özellik, duygu ve düşünceleri kaynaştırırken yapaylığa sürüklenmemesidir.

PARASIZ YATILI

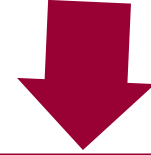
Yazar; hikâyesinde anne ve kızın yoksul hayatlarını, çektikleri sıkıntıları, hayal ve ümitlerini tasvir ederek okuyucunun duygularını harekete geçirmeye çalışır.

Bu arada okuyucuyu bazı sosyal sorunlar üzerinde de düşündürür. Hikâyede olay basit, konu sıradan olmakla birlikte anlatım tarzı yenidir.

Hikâyede yapı bakımından dikkati çeken özelliklerden biri de kronolojik zaman akışının kırılarak hayatın çeşitli anlarının, annenin konuşmaları, kızın hatırlamaları aracılığıyla bir arada verilmiş olmasıdır.

Kahramanlarının yaşantılarını gerçekçi bir bakışla tasvir eden yazar, anlatım tarzıyla yoksul ve yalnız olan anne ile kızın içinde bulundukları sıkıntılı duruma okuru da ortak etmeyi başarmıştır.

Hepsi de ana fikre, yoksulluk ve kimsesizlik temalarına bağlıdır. Hikâyede mekân olarak seçilen yerler (ev, sokak, okul, hastane) hikâyedeki kişilerin yaşantılarıyla uyumlu olarak verilmiştir.

Yazar, hikâyede bireylerin iç dünyasını ve durumunu gerçekçi bir dille anlatmıştır. Hikâyede yaşantıların somut ayrıntılarla verilmesi; eşyanın duygu, mana ve hatıra yüklü bir şekilde kullanılması dikkati çeker. Hikâyenin iç zenginliğini oluşturan hatıra, çağrışım ve konuşmalar tesadüfi değildir.